

Sobre passaport que certifica l'estat immunitari de la persona

Segons el web oficial de la Unió Europea (UE):¹ *“El 17 de març de 2021, la Comissió Europea va presentar una proposta per crear un certificat digital verd per tal de facilitar la lliure circulació segura dels ciutadans dins de la UE durant la pandèmia de COVID-19”.*

Segons la mateixa informació aquest “certificat verd” seria una acreditació digital que indicaria:

- Que una persona ha estat vacunada contra la COVID-19 o...
- Que una persona s’ha fet una prova amb resultat negatiu o...
- Que una persona s’ha recuperat de la COVID-19.

Les autoritats dels diferents estats de la UE seran les responsables de la seva expedició i la seva versió digital podria emmagatzemar-se en un dispositiu mòbil o en paper amb un codi QR. Els beneficis que persegueix el certificat verd és el de la lliure circulació —dret fonamental— i la seva esperada conseqüència, la reactivació econòmica,² tal com apareix en la introducció del document de la proposta:³ *“Al mateix temps, hi ha raons per esperar amb il·lusió una reducció substancial de la prevalença del virus, fet que augmentaria la possibilitat d’un aixecament de les restriccions que afecten tant els ciutadans com l’economia.” En el document s’explicita que aquesta proposta és una manera de coordinar-se dels*

¹ Comisión Europea. (2021). COVID-19. Certificados digitales verdes. Disponible en línea a: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/covid-19-digital-green-certificates_es

² Especialment en el turisme, la cultura i el transport, als quals dediquen un apartat (*“Ajudar els sectors més afectats a preparar-se per a una reobertura segura”*).

³ European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council. COVID-19: Temporary Restriction on Non-Essential Travel to the EU. Brussels: European Union; 2020.

estats membres de la UE que: "... assegura la continuïtat del mercat intern que està indissolublement lligat a la vida econòmica i social dels europeus, així com dels qui hi interactuen, des de la dimensió comercial i econòmica o mitjançant la mobilitat". En resum, amb aquest passaport d'immunitat: "... Tots els estats membres acceptarien el certificat com a prova suficient, si escau, per renunciar a les restriccions a la lliure circulació, com ara requisits de realització de quarantena o proves per limitar la propagació de la COVID-19". I tindria un horitzó: "L'objectiu hauria de ser que aquest treball estigués completat i que el sistema estigués implantat a mitjan juny". També cal destacar que el document fa esment a la necessitat de continuar amb altres mesures de control de la pandèmia —l'homogeneïtzació dels tests d'antígens o l'anàlisi de les aigües residuals.

Després d'aquesta petita presentació, el Comitè de Bioètica de Catalunya (CBC) exposem les reflexions següents a l'entorn de la proposta de la Comissió Europea (CE):

El juliol de 2020 el Comitè de Bioètica de Catalunya (CBC), en el document Presa de decisions en temps de pandèmia: reflexions des de la bioètica,⁴ ja feia una primera reflexió sobre una possible certificació per a aquelles persones que havien adquirit immunitat en contagiar-se amb el SARS-CoV-2. Gran part del que s'hi deia és d'aplicació a la immunitat adquirida mitjançant la vacunació.

"Una altra mesura que s'han plantejat alguns governs per a la contenció i mitigació de la pandèmia és implementar una mena de passaport sobre l'estat immunitari de la persona, una certificació que permetria a la persona interessada el seu retorn laboral o poder viatjar sense restriccions. Aquest "visat" es justificaria en la detecció d'anticossos davant la COVID-19 que mostressin que la persona ha

⁴ Comitè de Bioètica de Catalunya. [Presa de decisions en temps de pandèmia: reflexions des de la bioètica. Barcelona: Generalitat de Catalunya; 2020.](#)

*superat la malaltia —potser de forma asimptomàtica— i que ha desenvolupat immunitat enfront del virus. Hem de diferenciar aquí el concepte “passaport” del seu suport tecnològic —per exemple, una aplicació del mòbil. Quant a la primera qüestió, Persad i Emanuel⁵ l’analitzen amb detall. Segons aquests autors **estan en joc tres valors: la maximització del benefici, la prioritat dels més desfavorits i el tracte igualitari a totes les persones**. Argumenten que per preservar aquests valors s’haurien de complir quatre requisits previs que encara no estan resolts: A) l’estandardització (fiabilitat: sensibilitat) i l’especificitat dels tests; B) les evidències quant a la immunitat —es desconeix avui dia si la presència d’aquests anticossos específics pot protegir de noves infeccions o quant de temps duraria aquesta immunitat—; C) el perill de relaxació de les conductes preventives per beneficiar-se d’aquest passaport (per altres raons que no siguin les de salut pública)⁶ i D) el perill de falsificació, frau i discriminació... En principi, no està clar que la creació d’un passaport d’immunitat respecti els valors ètics assenyalats i per això la seva implementació genera incerteses. Actualment, i pel que hem exposat anteriorment, no és aconsellable implementar-lo de forma genèrica. Ara bé, si es confirmés una immunitat eficaç i duradora en cas de resultat positiu, aquestes “llicències” basades en la immunitat podrien incentivar les persones a sotmetre’s voluntàriament a les proves diagnòstiques. Caldria garantir, però, que l’accés a les proves fos equitatiu i que aquestes no suposessin cap mena de discriminació, esdevenint una alternativa menys restrictiva, i que alhora poguessin contribuir a millorar la vigilància epidemiològica i recuperar l’activitat econòmica.”*

⁵ Persad G, Emanuel EJ. The Ethics of COVID-19 Immunity-Based Licenses (“Immunity Passports”). JAMA. 2020; 323(22):2241-2.

⁶ Hall MA, Studdert DM. Privileges and Immunity Certification During the COVID-19 Pandemic. JAMA. 2020; 323(22):2243-4.

En el moment actual de la pandèmia, i en el marc de la proposta de la UE esmentat, escau revisar de nou aquesta qüestió, tenint molt presents els **fets** següents:

- Després de més d'un any de pandèmia els estralls econòmics del confinament són molt importants, especialment per a les persones més desfavorides, que no tenen un treball garantit ni de qualitat. Les ajudes econòmiques facilitades als estats —en uns més que en d'altres— sembla que, en alguns entorns, s'hagin exhaurit, especialment en aquells on la pandèmia ha tingut més impacte en la seva activitat productiva (turisme, comerç, hostaleria).
- Existeixen vacunes efectives i segures, encara que el procés de producció, distribució i administració n'alenteix la disponibilitat. L'objectiu d'arribar a l'estiu amb un 70% de persones vacunades sembla difícil d'acomplir, però els governs donen missatges de confiança que serà així.
- No se sap amb certesa si estar vacunat elimina el risc de transmissió de la malaltia, especialment en relació amb les noves variants del virus que van apareixent, però sembla que, en la mesura que hi hagi més persones vacunades, tot i el risc de transmissió de la malaltia els danys seran menors, principalment en les persones més vulnerables. Amb tot, no podem menystenir que una major mobilitat a escala global —no només de població europea dins d'Europa— pot afavorir la circulació de variants del virus no cobertes amb les vacunes actuals.
- El fet de fer-se un test d'antígens o una prova PCR, que actualment ja possibilita una certa mobilitat entre països, no és una alternativa que estigui a disposició de tothom, per diferents limitacions, i estableix ja certa discriminació entre qui en pot assumir el cost i qui no.

En aquest context els **valors que cal** preservar continuen sent:

- La maximització del benefici, entès en un sentit ampli: en salut, econòmic, educacional, cultural i d'altres.
- La priorització de les persones més desfavorides. Encara que és millorable en algun aspecte, el Pla de vacunació ja prioritza les poblacions més vulnerables.
- El tracte igualitari a totes les persones.
- L'autonomia de les persones quant a la recuperació de la llibertat individual de mobilitat i de reunió, drets que han estat limitats amb motiu de l'emergència.

Qualsevol mesura preventiva que es vulgui introduir ha d'intentar respectar aquests valors. Per això, cal estar alerta que es compleixin els **requisits** següents:

- Que es manté l'efectivitat i seguretat de les vacunes i que s'aporta informació transparent a la ciutadania sobre els nous coneixements que hi estan relacionats.
- Que van millorant les evidències pel que fa a la durada de la immunitat i l'efectivitat davant de noves variants del virus; i que va disminuint la capacitat de transmissió del virus per part de les persones vacunades o infectades, ja que un major nombre de persones immunitzades comporta una menor probabilitat de contagi per a les que encara no ho estan.
- Que no es produeix una relaxació excessiva de les conductes preventives ja que, si es facilita el viatge a llocs on no hi ha una àmplia cobertura vacunal i la possibilitat de contagi encara existeix, hi ha el risc de propagar la malaltia en altres entorns.
- Que no es produeixen falsificacions ni es produeix un "mercat negre" de passaports.
- Que es garanteix la confidencialitat de les dades que comporta el passaport i que no se'n farà un ús que pugui perjudicar la persona en altres àmbits.

El document-proposta de la CE de la UE ofereix, en diferents apartats, algunes garanties sobre aquestes qüestions.

Amb tot, des del CBC pensem que cal tenir en compte una sèrie de

consideracions:

- La por de molta gent al contagi, i fins i tot a la difusió de la pandèmia, requereix prendre iniciatives que proporcionin confiança quan el risc de contagi és baix o assumible —cosa en què insisteix la proposta de la UE.

S'ha de millorar la confiança pública, malmesa per alguns casos ocorreguts en els darrers mesos, mitjançant l'oferta de garanties sobre l'emissió dels certificats que evitin falsificacions i l'ús inadequat.

- La certificació pot ser un instrument de protecció d'una certa mobilitat —imprescindible per activar l'economia i la vida social, necessàries per a la salut i el desenvolupament de les societats. Està orientada a assegurar que la mobilitat humana presenta garanties de no extensió del virus.
- L'obligació de vacunació contra la febre groga, la meningitis meningocòccica o la poliomielitis —requisit exigible per viatjar a certs països— mai no ha estat qüestionada, si bé és un recurs voluntari i accessible per a tothom que vol o ha de fer aquests viatges, i aquest element la fa diferent d'una vacuna que no és equitativament accessible a tot el món.
- L'obtenció del certificat queda condicionada per la distribució temporal i la forma esglaonada d'administració de la vacuna. Les persones no poden decidir quan es volen vacunar, sinó que estan subjectes als criteris de prioritització establerts per les autoritats sanitàries de cada país. Les diferents velocitats de vacunació dels països europeus i de la resta de països del món faran que fins d'aquí a uns quants mesos aquesta administració no hagi estat majoritària, oberta a tothom i gratuïta. Actualment no podem parlar d'accés equitatiu a la vacuna i els beneficis d'una certificació serien només per a una petita part de la població. D'aquí a un temps l'escenari pot ser diferent, si més no, dins d'Europa.
- Manifestar que s'ha tingut la malaltia o que hom s'ha vacunat en aquesta ocasió no és res que provoqui marginació o reserva social. Més aviat al contrari. Per exemple, és una qüestió que es podria tenir en consideració en la contractació de personal o d'assegurances.

- És molt important vetllar perquè la certificació no sigui utilitzada per a algun sistema de control o de selecció aliè a la finalitat esmentada, aspecte al qual també es refereix la proposta de la UE.
- En el context actual de limitacions a la disponibilitat de vacunes, les persones han de poder continuar viatjant amb el procediment actualment habilitat de realització de PCR de 72 hores o test d'antígens. Seria convenient facilitar l'accés gratuït a aquestes proves a aquelles persones que no es poden vacunar, sempre que no hagin manifestat un rebuig explícit a la possibilitat de fer-ho.
- Cal continuar amb l'explicació pública i la justificació ètica sobre els motius que avalen el passaport, que han d'anar més enllà dels que propugnen la necessària reactivació econòmica.

Barcelona març de 2021